

Kopier av Farmand 7.1.84

BØKER

Glemt soldat

Sigurd Senje:
«Glemt soldat».
Pax Forlag.
157 sider, kr. 98.

Du skal ikke dømme den som er sunket i slam.

Du skal si til ditt hjerte: Denne gang var det ham.

Arnulf Øverland

Jeg la ikke «Glemt soldat» fra meg før jeg hadde lest den fra perm til perm.

KILDEHOTEL

KURS- OG KONFERANSER

- i hyggelig miljø

De gunstigste tilbud er midtuke nr. 6 og 8/84

Weekends fra kr. 820,-

wadahl

HØGFJELLSHOTELL

2645 Harpefoss Tlf 0621 98300

Bra felat være
av Christie
(Flyver RAF,
generalmajor
(Norge))

4600 Kristiansand.

Sigurd Senje gir en gripende beretning om frontkjemperen Ulf. Ulf var en av de ca. 7000 nordmenn som gikk i tysk tjeneste. Over 2000 vendte aldri hjem, det er større tap enn de norske militære styrker på alliert side hadde. Ulf er et dekknavn, selv ikke idag, 40 år etter, vil Ulf fremstå under sitt rette navn. Han vil ikke utsette familien for påkjenningen.

Ulfs mor var tysk, og for hans familie var Tysklands sak rettferdighetens sak. Ulf, som var 14 år, var like uinteressert i politikk som andre gutter på hans alder, men på grunn av familiens bakgrunn ble han mobbet på skolen, han ble nærmest jaget inn i NSUF — ungdomsfylkingen. Her fikk han venner, noen var veteraner fra vinterkrigen i 1940, ett år tidligere hadde de vært hele Norges helter. For Ulf var alle helter, ikke minst storebroren og skiløperen Helge som 17½ år gammel meldte seg til det norske skiløperkompaniet som skulle settes opp på Østfronten.

Da Ulf var 16 år, meldte han seg til tysk tjeneste. Han var for ung, men på syttenårsdagen i januar 1943 lå innkallingen på bordet. Fra nå av var det ingen vei tilbake.

Etter diverse viderverdigheter finner vi Ulf i «Skijegerbataljon Norge» i Øst-Karelen. Ca. 300 mann av bataljonen hadde som oppgave å holde høydene Kaprolat og Hasselmann, men den 26. juni 1944 blir styrken mast i stykker av russisk artilleri. 120 mann — eller gutter — falt på én dag, av dem som ble tatt til fange, kom 15 tilbake til Norge. Attenåringen Ulf ble hårdt såret og tatt til fange, og fange hos russerne ble han til han kom tilbake til Oslo i slutten av oktober 1953. På toppen av sykdom, kulde, sult og sult fikk han den mottagelsen som ble frontkjemperne til del, og naziststempelen bærer han ennå. For å si det med bokens egne ord:

«Her i landet heter det en gang nazist, alltid nazist. En god paragraf fra hakkeloven å bruke for mange. Ulf og kameratene hans må leve med den paragrafen. Ikke til daglig, men hvis det er noe det gjelder. Du må ikke tro

du kan vinne over noen. Du søker ikke sjefsstillinger, du blir ikke formann i klubben, du må ikke komme for høyt på strå. Ikke kreve noe ekstra av myndighetene eller medborgerne. Ikke vise deg på TV-skjermen, ikke skrive bok. Du tilhører en isolert gruppe, en minoritet som jødene eller fremmedarbeiderne. Hjelper ikke om det er tretti år etter. Du er nazist til din død. Skån familien, vær snill gutt og hold kjeft.»

Ofte hører man: «Skal vi da aldri bli ferdige med krigen?» Svaret blir både ja og nei. De lærdommer vi høstet skal vi aldri glemme, men Ulfs skjebnesvangre feiltrinn må vi kunne sette en strek over idag — 40 år etter. I realiteten traff han sitt valg som 14—15-åring, og slik som forholdene lå an var utfallet gitt på forhånd. Ulf har fått betale dyrt nok, han trenger i alle fall ikke flere lærepenge.

I krig er alt svart eller hvitt, venn eller fiende — individene forsvinner. I fredstid må det være noe som heter formildende omstendigheter, da må vi være store nok til å se på individet. Hvem vil oppkaste seg til dommer over gutten Ulf som ble hvirvlet avgårde i verdenshistoriens malstrøm? Disse ungguttene er nu aldrende familiefedre. Vi kan ikke lengre stemple dem og deres nærmeste som en slags pariakaste, i alle andre livssituasjoner er det noe som heter tilgivelse. For meg er det langt vanskeligere å glemme de lunkne, de stripete og krigsprofitorene, de som bare var opptatt av å redde eget skinn.

«Glemt soldat» er en bok i rette tid. Foruten Ulfs fengslende og ulykkelige historie får vi et sant bilde av krigen på Østfronten og livet i sovjetiske fangeleire. Ulf må ha vært en god forteller, vi merker hvordan enkelte hendelser har brent seg inn i hans bevissthet, andre ganger glir dagene som en grå strøm i fangeleirens sløvende rutine. — Senje har forstått å gi Ulfs fortelling og budskap en riktig sprogdrakt. Nøktert, men spennende forteller han om frontkjemperen Ulfs liv. Enten vi liker det eller ikke, dette er en vesentlig del av Norges krigshistorie.

Werner Christie